

Бібліотека ВНЗ – інформаційно-освітній, культурно-виховний центр для сучасної молоді у комунікаційному просторі

Грабар Н.Г. , кандидат наук із соціальних наук, доцент,
доцент кафедри культури Харківського національного технічного університету сільського господарства

Сучасний розвиток освіти в Україні характеризується інтенсивним переосмисленням цінностей, пошуками нового в теорії та практиці навчання і виховання. Результатами інноваційних процесів є використання теоретичних та практичних нововведень, а також таких, що утворюються на межі теорії і практики.

Бібліотека сьогодні – це реальний інтегратор змін, єдність інформаційно-бібліотечних ресурсів і освітнього процесу; в бібліотеці йде в повному смислі (сенсі) слова сучасна освіта – самоосвіта.

Мета даної статті: розкрити зміст роботи бібліотеки ВНЗ зі студентською молоддю як інформаційно-освітнього і культурно-виховного центру на сучасному етапі. Це потребує вирішення таких завдань:

- з'ясувати основні напрямки роботи сучасної бібліотеки ВНЗ;
- показати важливість комунікативної компетентності бібліотекаря у процесі взаємодії з читачами.

У навчальному закладі бібліотека здійснює свою діяльність в декількох напрямках і виконує найголовніші функції: інформаційну, освітню, культурно-виховну, а нині особливо важливу – комунікаційну. Те, що бібліотека у ВНЗ – інформаційно-освітній заклад не викликає заперечень ні в кого. З виникненням нових ІКТ її інформаційно-освітні можливості розширюються і дають можливість розгортання комунікацій.

З моменту народження особистість завжди перебуває в соціальному просторі. За В. Бебиком, соціальний простір – це відчуття людьми соціальних відносин, які склалися в певному суспільстві. На його думку,

соціальний простір є багатомірним, оскільки кожний суб'єкт соціальної комунікації має складні відносини з державою, структурами громадського суспільства, конкретними особистостями і соціальними спільнотами. Автор розглядає базові поняття як комунікаційний канал і інформацію як таку. Без цього розуміння власне процесів комунікації взагалі неможливе [1]. Автор наголошує на тому, що функції мови й мовлення реалізуються на особистісному, міжособистісному, груповому і масовому рівнях, що ставить завдання створення відповідних комунікаційних моделей. Додамо, що зразками цих моделей можуть слугувати різні інформаційні комунікації середовища. Вони можуть бути документально-комунікаційними, інформаційно-комунікаційними, гібридними.

Основою сучасної комунікації є «соціальна взаємодія», суть якої наслідування знань, цілеспрямована передача інформації. Звідси по-новому висвітлюється роль кожної людини в інформаційному середовищі ноосфери, що повертає її до внутрішніх проблем розвитку своєї свідомості й енерго-інформаційної структури. Саме тому, вважає В. Ільганаєва, є підстави для пошуків нових конструктів культурологічної бази підготовки фахівців у галузі культури, які забезпечують розкриття духовного потенціалу нації, гуманізацію суспільних відносин, творчих здібностей людини. Вона називає наступні конструкти: свідомість, світорозуміння, інтелект, менталітет, талант, знання, аутокомунікацію, духовність у контексті ноосферної еволюції людини. Комунікативна свідомість працівників сфери культури має бути спрямованою не на глибоке перетворення суспільних відносин, а на зміни свідомості людей на підставі вдосконалення індивідів [4, С. 51].

У зв'язку з цим К. Генієва зазначає, що нині бібліотека повинна вибудовувати нові типи відношень між бібліотекарем і читачем, відпрацьовувати нові навички спілкування з книгою, людиною і культурою в цілому, тим самим сприяючи формуванню полікультурної особистості, тієї, що сприймає світ у всьому його різноманітті й активно в ньому проявляється.

Рішення цих проблем вона вбачає у розробці нових підходів до вивчення бібліотек, спираючись на теорії соціальних комунікацій [2].

Саме тому досвід роботи бібліотек Америки переконав Е. Сукіасяна [5] в тому, що бібліотекар насамперед психолог, його основна функція в суспільстві пов'язана з процесом спілкування, створенням в бібліотеці особливого стану взаєморозуміння, відкритості, душевності. І це, насамперед.

Отже, бібліотеці як соціальному інституту, як високоорганізованій соціальній системі необхідні фахівці, здатні у повній мірі задовольняти потреби особистості у пізнанні і саморозвитку, в генеруванні, актуалізації, засвоєнні знань, фахівці, що організують не тільки довідково-інформаційне обслуговування, але й роботу у віртуальному середовищі (бібліотекарі кіберпростору), здатні не тільки вчитися, але й навчати, формувати інформаційну культуру користувачів бібліотеки. Від того, наскільки успішно бібліотечні фахівці адаптуються до нових умов, залежить увага до них з боку держави, і розстановка пріоритетів, і розміри інвестицій, і зацікавленість користувачів, ділових партнерів, і навіть соціальна захищеність колективів бібліотек [3].

Особливу увагу колектив бібліотеки ХНТУСГ імені Петра Василенка надає культурно-виховній діяльності. Бібліотекарі ВНЗ володіють багатим досвідом проведення різноманітних бібліотечних заходів, що створюють комунікаційний клімат в бібліотеці. Такими заходами є різноманітні книжкові виставки, читацькі конференції, літературні інсценівки, круглі столи, диспути, конкурси, інтелектуальні, рольові ігри та ін. Усі вони спрямовані на розвиток допитливості, самостійності мислення, навчають студентів відстоювати власну думку або поділяти думку опонента, підвищують інтерес до роботи з джерелами інформації, розширюють їх світогляд, підвищують інтелектуальний рівень, вчать стисло, виразно й аргументовано висловлювати свої думки.

Виховання розуміється як інтегральний процес, який поєднує виховну творчість особистості і фахівця-професіонала в єдиному-інформаційно-комунікаційному просторі. Виховну діяльність розглядаємо, як таку, що пов'язана з досягненням закріплених цілей за рівнями навчання і розвитку особистості як цілеспрямовану організовану об'єктно-орієнтовану роботу бібліотек.

Реалізацію цілей виховної діяльності ми пов'язуємо з утворенням інформаційно-комунікаційного середовища ВНЗ, де бібліотека займає центральне місце. Зразки нового інформаційно-комунікаційного середовища підтримують ВНЗ країн, які функціонують в умовах інформаційного суспільства.

Висновки:

1. У сучасному комунікаційному просторі бібліотека – центр невідкладної інформаційної, культурної, освітньої допомоги для всіх своїх відвідувачів, жива сфера відношень, реальні люди зі своїми труднощами, проблемами, запитами і вимогами.

2. Нині стає зрозумілим: єдиний спосіб проти байдужості та жорстокості – це виховання всебічно розвиненої, освіченої і гуманної людини, патріота. Роль такої особистості зростає ще й тому, що готує людей до соціального партнерства і співробітництва – запорука стабільності і процвітання нашої країни. А виховати таких людей, долучених до висот людської культури, без книги і принципово покращеного керівництва читанням неможливо.

3. Комунікативна компетентність бібліотекарів – необхідна умова іміджу бібліотеки ВНЗ. Найбільший ефект від організації заходів в бібліотеці можна отримати лише при взаємному розумінні бібліотекаря і студента, а також при певному рівні комунікаційної культури. Бібліотекарі, що мають комунікативні здібності, залучаються до роботи по формуванню комунікативної культури студентів.

Використана література:

1. Бебик В.М. Інформаційно-комунікаційний менеджмент у глобальному суспільстві: психологія, технології, техніка публік рилейшинз : монографія / В.М. Бебик. — К. : МАУП, 2005. — 440 с.
2. Гениева Е. Центр межкультурной коммуникации / Е. Гениева. — Библиотека №7. — 2006. — С. 4 – 7.
3. Грабар Н.Г. Прояв професійної компетентності / Н.Г. Грабар // Вісн. Кн. палати. — 2009. — №11. — С. 21–24 .
4. Ільганаєва В.О. Формування професійного світогляду фахівців в галузі культури / В.О. Ільганаєва // Культура України. Зб. наук. пр. / Харк. держ акад. культури ; Відп. ред. О.Г. Стахевич. – Х. : ХДАК, 2000. — Вип. 6. Мистецтвознавство. — С. 48–53.
5. Сукиасян Э.Р. Стать профессионалом, быть им – дело нелегкое / Э. Р. Сукиасян // Молодые в библиотечном деле. — 2005. — №1. — С. 29–35.

Грабар Наталя Григорівна,

Харківський національний технічний університет сільського господарства
ім. П. Василенка,

доцент кафедри культури, гол. бібліограф

Робочий телефон: 1 164 – 173. Домашній: 7 169 – 622